

PROSVEȚTA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PITTSBURŠKI KRALJI PREMOGA ODKLONILI LEWISOVO VABILO.

Lastniki rovov v Pennsylvaniji so ponovno zavrgli splošno konferenco z rudarji. Operatorji v Illinoisu in Ohiu so razdeljeni. Tajnik za delo Davis je odobril sklicanje konference in apelira na premogovniške magnate, naj se udeleže. Lewis izjavlja, da se bo stavka nadaljevala toliko časa, da operatorji pristanejo na konferenco, toda odgovornost za nadaljevanje premogovne krize bodo nosili lastniki rudnikov, ki odklanajo skupno konferenco.

Pittsburgh, Pa. — Organizacija premogovniških operatorjev v pittsburškem okolišu je zavrgla vabilo Lewisa za konferenco z lastniki rudarjev v Clevelandu. Operatorji so odgovorili Lewisu, da nečejo imeti nobenega opravka s skupno konferenco, pripravljeni pa so konferirati z zastopniki rudarjev v pittsburškem distriktu.

St. Louis, Mo. — Nekateri operatorji v Illinoisu so pri volji iti v Cleveland, toda ne vsi. W. K. Kavanagh, predsednik zveze premogovniških operatorjev v 5. in 9. Illinoiskem distriktu, je dejal v sredo, da je Lewisovo vabilo na konferenco v Clevelandu "past", v katero se zveza njegovih operatorjev ne bo dala ujeti.

Columbus, O. — Ohijski premogovniški baroni so razdeljeni. Operatorji v južnem Ohiu so proti skupni konferenci, toda oni v vzhodnem delu države so pripravljeni za konferenco.

Tajnik za delo odobrava Lewisov korak.

Washington, D. C. — Tajnik departmanta za delo Davis je v torek zvečer izjavil, da odobrava sklicanje skupne konference operatorjev in rudarjev po Jóhnmu L. Lewisu, predsedniku United Mine Workers of America.

Davis je apeliral na obe strani, naj vpoštevata kritično ekonomsko situacijo, ki ugroža dežele in poskušata na vsak način kontroli steklo.

"Pozdravljam vsak konstruktivni korak do poravnjanja stavke. Sklicanje konference v Clevelandu je korak v pravo smer", je rekel Davis.

Governor Indiana spet straži s stavkokazi.

Indianapolis, Ind. — Governor McGraw je v torek zopet zaropotal z grožnjo, da država zaseže "gotovo število rovov" in jih bo obravalo za notranje potrebe.

Okožna organizacija rudarjev je odklonila governorjevo prošnjo, da naj dovoli "gotovemu številu rudarjev vrniti se na delo".

Istočasno je McGraw povabil na sestanek governorjev šestih držav, ki producira premo. Povabljeni so governorji Pennsylvania, Illinois, Ohio, Michigan, Kentuckyja in Wisconsin. Sestanek se vrši v Indianapolisu in ne dnevno redno bo pereče vprašanje, kako dobiti premo. Governorja Davis v Ohiu in Groesbeck v Michiganu sta že sprejela vabilo.

Illinoiski kralji se repenijo.

Chicago, Ill. — Operatorji v Illinoisu so jazni, da je kaj, ko so čitali odgovor podgovernorja Sterlinga, da legislatura ne bo sklicana v izrednem zasedanju samo zato, da razveljavljai zakon, ki ščiti rudarje. Zveza illinoiskih tovornarjev, katera je zahtevala izredno zasedanje legislature, je srdito zavrnila Sterlinga v novi brzojavki, ki je bila objavljena v torek zvečer. Herman H. Hettler in John M. Glenn, predsednik in tajnik zveze, pravita v brzojavki, da je v Illinois "samo deset odstotkov rudnikov, ki zahtevajo zmorne rudarjev". Hettler in Glenn vprašujejo Sterlinga, če bo država dala zaščito, ako operatorji najamejo stavkokaze.

Stavka se bo nadaljevala dokler ne bo konferenco.

Philadelphia, Pa. — V zvezi z vabilom na operatorje, da se snidejo v skupni konferenci v Clevelandu dne 7. avgusta, je John L. Lewis podal sledenčo izjavo:

"Ozirajoč se na koristi ljudstva in na nujno potrebo, da se čim (Dalje na 3. strani.)

POMOŽNA ORGANIZACIJA ZA RUDARJE USTANOVljENA V PITTSBURGHU.

Pittsburgh, Pa. — (Federated Press) — Napredni delavski krog v Pittsburghu so organizirali rudarski pomožni odbor, ki bo skrbel za dobavo živil in jih posiljal na tovornih avtomobilih v šotoriske naselbine stavkujočih rudarjev v Pensylvaniji. Pomožna akcija bo zlasti osredotočena na tiste kraje, kjer žete narodne garde terorizirajo stavkarje. Krajevna židovska unija pekovskih delavcev se je zavezala dajati tedensko 1500 štrue kruha toliko časa, dokler bo trajala stavka.

ODERUŠKE CENE ZA DRAGO-CENI PREMOG.

St. Louis, Mo. — (Federated Press) — Mesto, ki je lani plačevalo po 24.50 tono illinoiskoga premoga, mora zdaj plačati \$14.35 za tono iz Kentuckyja ali pa opustiti premogovno kurivo. Mestni komisar za nakupovanje potrebič je rajši kupil dva vagona olja.

STAVKOKAZI POSTAJA-JO REDKA PRIKAZEN.

POLEG PA ŠE TISTI UHAJAO, KI JIH NAJAMEJO.

Stavkokazi so nezadovoljni, ker železniške družbe ne drže svojih obljub.

New York, N. Y. — Položaj na železnicah v tem distrikту je bil ugoden za stavkarje in slab za železniške mafante v začetku tega tedna. Po izjavi Dowda, predsednika stavkovnega odbora za ta okraj, dela manj kot dva desetostotkov ljudi od normalnega števila v železniških delavcih. Stavkokazi, ki jih najamejo družbe, uhajajo v tako velikem številu, da jih komaj nadomestijo in da železniške družbe ne morejo izjaviti, da se vrši resno delo. To je kakor v transportu. Eni stavkokazi prihajajo, drugi odhajajo.

Kako hitro odhajajo najeti stavkokazi, govore dejstva. New York Central železnica je najela za svojo električno popravljalcem par sto stavkokazev. Od teh jih je ostalo v delavnicu le še pet in trideset. Stavkokazi, ki zapuščajo stavkokazijo, se pritožujejo, da železniške družbe ne drže svojih obljub glede mezd, delavnih ur in hrane. Hrana je bila obljubljena, da jo bodo prejemali zaston.

Ako železniške družbe niso ravne dobro s svojimi starimi uslužbencami, kako so mogli stavkokazi pričakovati nebesa? Znano je, da znanje stavkokazev presega šepa. Sploh jih pa železniške družbe niso potrebovale, da izvrše resno delo, ampak najemale so jih za strašilo. Z najemanjem stavkokazev so hotele učinkovati na stavkujoče delavce, češ, ako hitro ne vprašajo za delo, ne bo več zanje dela na železnicah. Ta poteza je docela ponesrečila, ker je stavkokazi delaveem pozna preveč dobro, da bi se ozirali manj.

Stavkovni položaj v začetku teden najbolj pojasnjuje dejstvo, da je bilo en tisoč železniških držav v tenu, kot prvega julija. John J. Dowd, predsednik stavkovnega odbora, izjavlja, da je W. W. Aterbury na čelu klike, ki bi rada porazila na ta način stavkujoče železniške delavce, da bi bile uničene tudi njih organizacije.

STAVKUJOČI ŽELEZNIČARJI SO OBENILI KOPJE.

Madison, Wis. — Glenn P. Turner, lokalni odvetnik, vloži poželenki komisiji tožbo zaradi kršenja Esch-Cumminssova transportnega zakona proti Chicago, Milwaukee & St. Paul železnici.

Turner obtožuje železniško družbo, da najema ljudi kot delavce, ki nimajo praks v izkušnosti. Pisuje jim medno rokodelcev mesto pomagačev. Preskrbuje jih s hrano, cigaretami in obliko zaston.

Železniška družba se bo skušala izviti iz zagate z raznimi potezami.

ŽELEZNIŠKI MAGNATJE SO ODKLONILI HARD-INGOV PREDLOG.

OSTATI ŽELE ABSOLUTNI GO-SPODARJI.

Le nacionalizacija železnic bi spravila te obične gospode na kolena.

New York, N. Y. — Kakor se je pričakovalo, tako se je zgodilo. Manjina železniških magnatov, ki je najbolj rasprostrena organizacija železničarjev, je napravila tak pritisak na druge železniške ravnatelje, in predsednike, da so 265 glasovi proti dvemu odklonil predsednik posredovalni predlog.

Manjina železniških magnatov se spodbuka nad starostnimi pravicami in hoče, da se te pravice odpravijo. Atterbury, podpredsednik pennsylavanske železnice, in njegova pest privržencev se dobro zavedajo, kaj delajo. Njim je vseeno, ako ves železniški promet zastane, da se le odpravijo starostne pravice in da tako dobe bliži roke, katerega lahko vihte nad železničarji, ki so delavni za organizacijo. Jasno je, da železniškim magnatom ne gre za to, da bodo železniški stavkokaze, dasiravno hočejo navzeti javnosti s svojimi izjavami, da imajo nekaj takega v mislih. Njim je veliko ležeče na tem, da se na železnicah ustvarijo tak razmere, da lahko za organizacijo delavcev dozvijo, da ne bo moglo dobiti obupne odpuste. Tisto javkanje, da je treba braniti "lojalne" delavce, ki so izdali svojo organizacijo, in importirane stavkokaze, je grda hinavščina. Železniške družbe bodo stavkokaze odsvile, ko se starci delavce vrnejo na delo. Obenem pa hočejo povezati tudi železnicem, ktorih bodo vodili te stavke, da tudi zanje nihajo delavci v železniških delavnicah, ako se jim posreči odpraviti starostne pravice. Ako so gospodje železniški magnatje res tako načinili ljudje, ki ljubijo pravico, zakon in red, zakaj se pa niso ravnali po vseh štirih sto odiokih železniških delavskih odborov, ki so bili v korist železniškim delavcem? Kajti gospodje so sprejeli le sto odiokov, tri sto št. jih pa prezeli, kateri da niso bili nikdar izdani.

Velebizniško časopisje hodi-oko li izjave železniških magnatov, katerih maček okoli vrele kače. Ako bi delavci kar enostavno in po praktiki debati zavrgli predsednikov kompromisni predlog, tedaj bi jih vse volebničko časopisje zmerjalo z nejonalne. Zdaj ima volebničko časopisje priliko, da poduči železniške magnate, kaj je lojalnost, katero tako rado pridiga delavcem in farmarjem.

Delavci in farmarji vlagajo svoje prihranke v bankah. Kadar delavci ali farmarji iščajo posojilo, ni zanje denarja. Njih denar, ki je vložen na bankah, se ponekod uporablja za špekulacije. Kakišen nauk sledi iz te resnine?

Farmerji in delavci morajo ustavoviti svoje zadružne banke, kot so na pr. to izvrili železničarji v Clevelandu in druge, organizirani delavci v Minneapolisu in drugih mestih. Ako se farmerji in delavci organizirajo strokovno in politično, se morajo organizirati tudi gospodarsko. Ako je kapitalistično gospodarstvo napadeno na vseh poljih, tedaj lahko farmarji in delavci upajo na večje uspehe, kot so jih imeli doka.

Kapitalisti skušajo poriniti delavce in farmarje na vseh poljih nazaj in že zaradi tega je potrebno, da delavci in farmarji vodijo boj proti skupnemu sovražniku na vseh poljih.

VLAKA STA UDARILA SKUPAJ.

Šest oseb je mrtvih, petdeset ranjenih.

Cincinnati, O. — Pri Lesterju sta zadebla dva pasazirska vlaka drug ob drugega. Nezgoda se je dogodila na ovinku, ki je oviral razgled. Učinek udarca je bil strašen. Vozovi so se kupili drugi vrh drugega, iz lokomotiv je pa prihajala sikajoča in uhajajoča para. Šest oseb je bilo na mestu ubitih, okoli petdeset pa ranjenih. Med ranjenimi so tudi taki, ki podležejo svojim ranam.

Iz Cincinnatija so takoj odheli ambulančni vozovi in ognjevaci na pomoč, da hitro prepeljejo ranjence v bolnišnico.

Irski vodja ubit.

Dublin, 2. avg. — Harry J. Boland, predsednik zastopnik sindajnovcev v Ameriki je včeraj umrl začelo, katero je dobil v boju v Skerriesu, ribički vasi severno od Dublina, kjer se je bil postavil v bran vojakom narodne armade, ki ga hoteli ujet.

Zelenski družbi se bo skušala izviti iz zagate z raznimi potezami.

INDIJANCE BI RADI PORABLILI KA STAVKOKAZSKA DELA!

Holbrook, Arizona. — (Federated Press) — Tukajna železniška zbornica je poslala senatorju Cameronu v Washingtonu brzojavko s sugestijo, da naj izpoljuje pravili dovoljenje za najetje Indijancev v svrhu gradnje železnic do premogovih žil severno od Holbrooka. "Čemu uvažati premog iz Anglije, ko je pa tukaj 14 milijard ton premoga, samo 60 milijard dolge proge je treba do žile! Tukaj imamo 11.000 lojalnih Indijancev, ki bi lahko zgradili železnicu v najkrajšem času in potem kopali premog," se glasi brzojavka.

GENERALNA STAVKA V ITALIJI PROTI FAŠISTOM.

Delavci so se dvignili proti teroristični državi: Rim je oborožen tabor.

CIVILNA VOJNA UGOŽA ITALIJO.

Rim, 2. avg. — V Italiji je izbruhnila generalna stavka in delavci stoji pred civilno vojno. Delavstvo je izgubilo potresljivost in napovedalo boj teroristični organizaciji fašistov. Brutalni napadi na socialiste in komuniste v Ravenni zadnji teden, ko je bilo večje število delavcev ubitih in nujnih domov razdeljenih, so izvajali proti fašistom.

Rim je danes oborožen tabor. Vlada, na čelu katere je še vedno Facta, ki je podal ostavko pred dva tedna, je mobilizirala poslopja so zaščitena in po ulicah se pomešajo oklepni avtomobili.

Vlada so bojigradov, ki izbruhnejo v 48 urah, ako fašisti izvedajo grožnjo, katero so izrekli ob proklamaciji generalne stavke. Vodje fašistov so naznani, da bo do danih 48 ur čas, da potlači stavko; ako vlada ne bo mogla storiti tega, tedaj potlači fašisti sami.

Michele Bianchi, poveljnik rimskih fašistov, je odredil mobilizacijo svojih topov. Fašisti se baha, da v dveh dneh bodo imeli 100.000 mož pod orožjem.

Poročila z dežele so rešila in nejasna, vendar cesar je položil v drugih mestih Italije v temi.

Na delavce je bil izdan apel, da se naj dvignejo zoper jarem absolvne sužnosti.

KAJ SE LJUDU PRODAJA KOT ŽIVRE?

Šest oseb mrtvih, 60 pa bolnih, ker so utrivali otrovane štrukle.

New York, N. Y. — Šest oseb je umrlo in okoli šestdeset je bolnih, ker so jedli v ponedeljek otrovane štrukle v Shelburnovi restavraciji. Po zdravniški preiskavi se je nahajala v ovitkih arzenika. Namiguje se, da je nekdo naločil primej arzeniko v testo. Govori se o nekem delavcu, ki je bil poznan le pod imenom 'Louis'. A je nenadoma zapustil delo. Priovede se slične, kot o znanim "Jean Croneu", ki so ga tri leta videli povsod, s nikjer ga niso prilejili.

Mesto, da prihajajo take priovede v javnost

ENGLIJA MORA PLAČATI. VSI MORAJO PLAČATI.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Anglija včas je obrestila svoje dolžnike, da s čršnjem del gov na bo nih, ker ima mera tudi plačati Ameriki.

AMERIKA KARTEVVA PLAČILO V 25 LETIH.

London, 2. avg. — Balfour, angleški nadomestni minister vsej zadev, je včeraj naslovil noto vseleke in male zavezujuke Veliko Britanijo z obvestilom, da morajo vsi plačati dolgovne, ki so jih poredili med vojno. Iz note je jasno, da Združene države niti najmanj ne misijo na anuliranje vojnih posejil Angliji in nobeni drugi državi. Ameriško posejilo Angliji, ki znaša \$4,277.000,000, mora hiti plačano v petinjavset letih.

Angleška včas smatra za popoloma pravilno, da Združene države zahtevajo svoje milijarde in milijone z obrestmi vred; Anglija bo plačala. Ampak pravilno je tudi, da se Angleška ravna po Ameriki in zahteva povrnitev svojih posejil. Velika Britanija bi lahko črštal ničvredne dolgove, Srbije, Grčke, Jugoslavije in družtevi ničvredne obveznosti, katere bo lahko kdaj istirala, toda princip je, da vse plačajo.

Franciji nalaga Balfour, da se naj pripravi za plačanje avojaga proti Angliji, toda zadnja je "veskovudna" in ne bo zahteva višjih obresti kot pa mora ona plačati Ameriki. Seveda Anglija ni krije, da tirja svoje dolžnike, osrednji obvešča, da dolgorvi steje; prav je Amerika, ki neče odpustiti Angliji.

Pariz, 2. avg. — Ministarski predsednik Poincaré je informiral nemškega poslanika Hoescha v Parizu, da mora Nemčija do 4. avgusta plačati mesecno vsesto in milijona funtorov sterlingov za štiri dolgorvi nemških državljanov, ki so jih naredili v zavezujuških državah pred vojno. Ako Nemčija ne plača do tega časa, bo Francija pričela s kazenskim postopanjem proti Nemčiji dne 15. avgusta. Poincaré ni povedal, kakšna je kazen.

Nemška včas je včeraj sporočila po svojem poslaniku, da ne more plačati omenjene vrste.

ZAKO RAVNAJU NEMŠKI KAPITANI Z MORNARJI.

New York, N. J. (Fed. Press). — Nekaj dne je bilo moštvo nekega trgovskega parnika odrejeno na krov, da se postavi v trdjočko pozicijo in da pozdravi zastavo, ki je vihrala z jedrenika. Zgodilo se je pa, da je dvanajst mornarjev apalo, ali pa ni prejelo kaza, da morajo priti na krov in podraviti zastavo in biti navodljivi pri ceremoniji. Kapitan je te mornarje kašnival s odtegnjenjem nedavne mende, da se mornarji tako naučijo ljubiti zastavo svoje zemeljske. In kaj je bolj enostavnejše, da se vzbudi ljubezen v srelnih tistih, ki niso napravili gotovih ustananj znamenj, da se kaznujejo?

Ali se je to zgodilo v Nemčiji pred vojno? Ali mogode v Rusiji, ko je vladal še car? Zgodilo se je na ameriški ladiji "Minnekahda" — navadni tovorni ladiji, ki ni v službi vojne mornarice. In dogodek, se je odigral na četrtega julija, torej na dan rojstva svobode v Ameriki. Na neki čudežen način je na ladiji "Minnekahda" razšla v mornarskih krogih kot "ladja demokracije".

Ko je ladja dospela v pristan, je odšlo dvajset mornarjev k E. W. Voorhiesu, plovbenemu komisaru. Fritoli so se zaradi takega ravnjanja. Protestirali so proti denarni globi. In kaj jim je rekel plovbeni komisar? Povedal jim je, da vsakde poda zapriseočeno izjavo, v kateri obljubi lojalnost zastavi in kapitanu, tedaj je mogoče vplivati na kapitana, da mu dicide kazen.

IZMA IMA PRAVICO OKRASITI MORA, JE RAZBODIL SODNIK.

Chicago, Ill. — Sodnik Morgan, ki predseduje sodišču za rodilsko zadevo, je razbodil v sredo, da ima žena pravico vzeti denar sprogu iz lepe. Patrick Cannon, ki je bil obtutan, da ne podpira svoje žene, se je pritožil, da mu žena obere lepo, kadar on spi. "Ima prav", je rekel sodnik. "Žena je upravljena do denarja od svojega sproga, pa naj ga dobri kakor hoče."

IZMA IMA PRAVICO OKRASITI MORA, JE RAZBODIL SODNIK.

Chicago, Ill. — Sodnik Morgan, ki predseduje sodišču za rodilsko zadevo, je razbodil v sredo, da ima žena pravico vzeti denar sprogu iz lepe. Patrick Cannon, ki je bil obtutan, da ne podpira svoje žene, se je pritožil, da mu žena obere lepo, kadar on spi. "Ima prav", je rekel sodnik. "Žena je upravljena do denarja od svojega sproga, pa naj ga dobri kakor hoče."

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Selatni rudarjev je dober. Ako bo kdo kopal premog za prihodnjo zimo, ga bodo kopali premogarji na podlagi splošne pogodbe med operatorji in United Mine Workers of America, drugače ne bo premoga. Separativni pogodbi po distriktili ne bo, pa naj si baroni premoga še toliko prizadevajo, da bi razdrli organizacijo. — Takšno je stališče odbornikov rudarske unije, ki so ponovno povabil operatorje na konferenco za posavnavanje spora. Vas znamenja kažejo, da se odzove toliko operatorjev, da bo možna storitev konference prihodnji pondeljak v Clevelandu. Kadar se to doseže, tedaj bo stavka kmalu končana z vsega delodobnega straže.

Prijetjal se je v avtomobilu policijski nadzornik Joseph Gerk, da se prepriče, ako policijski okoli železniških delavnic vstreto opravljajo straže. Vozil je že precej časa okoli železničnih in kolodovrov, ne da bi ga kdo ustavljal. Prijetjal se je kurilnicu, pri kateri je Devinney bil na straži. Izstopil je iz avtomobila in šel iskat stražnika. Šel je okoli poslopja, kajti strade ni bilo videti nikjer. Tam sadaj je sedel policijski komedno na stolu in dremal. Gerk ga je strešil. Policijski je skočil na noge in si zmeli odi. "Bil sem truden", je pojasnil policijskemu nadzorniku, "vse je mirno, pa sem zaspal."

Policijski adaj zelo potrebujejo in Devinneyja ne bodo suspendirali od službe, ker je spal na strazi. Zagovarjati se bo pa moral vseeno pred odborom policijskih komisarjev, zakaj je spal na strazi, katero ni bilo treba.

Vsa odgovornost za pomanjkanje premoga in krijoča, ki preti ameriškim industrijam, ker ni kurilnic, leži na lastnikih premogovnikov, ki se nočajo pogajati z zastopniki rudarjev kakor določa starša pogodba. Tako je reklo Gompers na shodu stavkujočih krojačev v New Yorku. "Prizavam, da je premog potreben za naše domove in industrije prihodnjo zimo, toda rečem vam, da je boljše, da trpimo mráz in pomanjkanje, kakor pa da bi bili rudarji pahnjeni v sušnost", je dalje dejal Gompers.

REHANJE DUE SE JE PLAČA!

Grand Rapids, Mich. — Točna se zakonsko ločitev od misije in poselje, ki jo je učila Trotterjeva žens proti svojemu soprogu Malvini E. Trotterji, superintendentu Mestnega redilnega misjona, je pokazala, da je rehanje due posej, ki so ga rehanje due ustvarili na končno na ljudstvo.

Trotter je namreč pričal, da je njegovo posetivo vredno več kot eden in sedemdeset tisoč dolarjev, njegovi dohodki v letu 1921 so pa znaten več kot dvajset tisoč dolarjev. Seveda je na to Trotter skušel dokazati, da je velik siromak. Njegova žena je vredna le petdeset tisoč dolarjev. V stavbiniških poseljih delniščak ima pot tisoč dolarjev, okoli tri tisoč dolarjev v bandnih delniščah in nekaj malega imena načoljenega v nemščini. Priporočoval je, da je imel tudi velike stroške, ker je potovel po delodeli od misjona do misjona. Pomagal je dijakom do izobražbe.

Njegova žena je pričala, da ne lastuje nobenega posetiva in da je odvisna le od sto petdeset dolarjev, ki jih ji njen soprog izplača mesečno.

Koliko delavcev v Ameriki ne zasluži s trdim delom sto petdeset dolarjev mesečno, ki morajo poleg sebe še prehraniti družino, in za katerih duše se puljuje razni misjonarji, da jih rešijo?

Igrača je reševali duše, aka ima človek dvajset tisoč dolarjev dohodkov na leto.

ROPARKE MORILCE IMAO OKOLJENE.

Long Prairie, Minn. — Voditelji deputatov žerifov, oboroženih civilistov in milicijev izjavljajo, da so prepričani, da so obokili tri banditske morilce, ki so ubili mestnega maršala v nedeljo zjutraj. Stavki so razpostavljeni okoli "mordvinstega gosoda", ki se nahaja v Melrosom in Sauk Centerjem. Goszd pokriva okoli pet milij. Kljub temu pa izjavila Joe Craker, vodja okrajinovih deputatov žerifov, da banditje ne bodo utekli.

Mrs. Doege, žena nekega farmarja v bližini, je povedala Crakerju, da je videla bandite bežati v goszd, ko se jim je približala po cesti. Njen opis banditov soglaša z banditi, ki so hoteli oropati prvo narodno banko v Hewittu, kasneje so ubili maršala George Williama, ki jih je hotel arretirati.

LETALCI SE JE UBIL.

San Antonio, Tex. — Lajtnant Samuel M. Lunt se je ubil na mestu, ko je padel na zemljo z letalom. Ob času nesreče se je usnajal le sto petdeset čevijev nad zemeljsko površino.

LETALCI SE JE UBIL.

San Antonio, Tex. — Lajtnant Samuel M. Lunt se je ubil na mestu, ko je padel na zemljo z letalom. Ob času nesreče se je usnajal le sto petdeset čevijev nad zemeljsko površino.

POLICAJI JE ZASPAL PRI STRALKUJU STAVKO- KARU.

St. Louis, Mo. — Henry Devinney je član tukajne policije in je bil z drugimi policijski odredjeni, da straži stavkokaze v železniških delavnicah. Devinney je imel straži kurilnic na Wabash železnični. Delati ni imel kaj in vroče je bilo tudi, okoli kurilnice je pa bilo mirno kot na grobišču. In tako se je Devinney odločil, da prespi del svoje delodobne straže.

Prijetjal se je v avtomobilu policijski nadzornik Joseph Gerk, da se prepriče, ako policijski okoli železniških delavnic vstreto opravljajo straže. Vozil je že precej časa okoli železničnih in kolodovrov, ne da bi ga kdo ustavljal. Prijetjal se je kurilnicu, pri kateri je Devinney bil na straži. Izstopil je iz avtomobila in šel iskat stražnika. Šel je okoli poslopja, kajti strade ni bilo videti nikjer. Tam sadaj je sedel policijski komedno na stolu in dremal. Gerk ga je strešil. Policijski je skočil na noge in si zmeli odi. "Bil sem truden", je pojasnil policijskemu nadzorniku,

"vse je mirno, pa sem zaspal."

Policijski adaj zelo potrebujejo in Devinneyja ne bodo suspendirali od službe, ker je spal na strazi. Zagovarjati se bo pa moral vseeno pred odborom policijskih komisarjev, zakaj je spal na strazi, katero ni bilo treba.

GIRANJE ZA POMILOŠČENJE POLITIČNIH JETNIKOV PO- STAJA NOVJEJŠE.

New York, N. J. — Gibanje za pomilovanje političnih jetnikov se pojavlja, kar je spoštan in izjavil Narodnega pomilovalnega komiteja, ki se glasi: "Pomilovalniške ure predsednika Hardinga bodo raspostavljeni v vseh mestih delce, da se tako opozori na predsednikovo objavo, ki jo je dal 19. julija, da pregleduje zapisnike 88 političnih jetnikov, načrtujejočih se bo v februarju v New Yorku." Prizavam, da je premog potreben za naše domove in industrije prihodnjo zimo, toda rečem vam, da je boljše, da trpimo mráz in pomanjkanje, kakor pa da bi bili rudarji pahnjeni v sušnost", je dalje dejal Gompers.

Pariz, N. J. — Gibanje za pomilovanje političnih jetnikov se pojavlja, kar je spoštan in izjavil Narodnega pomilovalnega komiteja, ki se glasi: "Pomilovalniške ure predsednika Hardinga bodo raspostavljeni v vseh mestih delce, da se tako opozori na predsednikovo objavo, ki jo je dal 19. julija, da pregleduje zapisnike 88 političnih jetnikov, načrtujejočih se bo v februarju v New Yorku." Prizavam, da je premog potreben za naše domove in industrije prihodnjo zimo, toda rečem vam, da je boljše, da trpimo mráz in pomanjkanje, kakor pa da bi bili rudarji pahnjeni v sušnost", je dalje dejal Gompers.

Pariz, N. J. — Gibanje za pomilovanje političnih jetnikov se pojavlja, kar je spoštan in izjavil Narodnega pomilovalnega komiteja, ki se glasi: "Pomilovalniške ure predsednika Hardinga bodo raspostavljeni v vseh mestih delce, da se tako opozori na predsednikovo objavo, ki jo je dal 19. julija, da pregleduje zapisnike 88 političnih jetnikov, načrtujejočih se bo v februarju v New Yorku." Prizavam, da je premog potreben za naše domove in industrije prihodnjo zimo, toda rečem vam, da je boljše, da trpimo mráz in pomanjkanje, kakor pa da bi bili rudarji pahnjeni v sušnost", je dalje dejal Gompers.

Pariz, N. J. — Gibanje za pomilovanje političnih jetnikov se pojavlja, kar je spoštan in izjavil Narodnega pomilovalnega komiteja, ki se glasi: "Pomilovalniške ure predsednika Hardinga bodo raspostavljeni v vseh mestih delce, da se tako opozori na predsednikovo objavo, ki jo je dal 19. julija, da pregleduje zapisnike 88 političnih jetnikov, načrtujejočih se bo v februarju v New Yorku." Prizavam, da je premog potreben za naše domove in industrije prihodnjo zimo, toda rečem vam, da je boljše, da trpimo mráz in pomanjkanje, kakor pa da bi bili rudarji pahnjeni v sušnost", je dalje dejal Gompers.

Pariz, N. J. — Gibanje za pomilovanje političnih jetnikov se pojavlja, kar je spoštan in izjavil Narodnega pomilovalnega komiteja, ki se glasi: "Pomilovalniške ure predsednika Hardinga bodo raspostavljeni v vseh mestih delce, da se tako opozori na predsednikovo objavo, ki jo je dal 19. julija, da pregleduje zapisnike 88 političnih jetnikov, načrtujejočih se bo v februarju v New Yorku." Prizavam, da je premog potreben za naše domove in industrije prihodnjo zimo, toda rečem vam, da je boljše, da trpimo mráz in pomanjkanje, kakor pa da bi bili rudarji pahnjeni v sušnost", je dalje dejal Gompers.

Pariz, N. J. — Gibanje za pomilovanje političnih jetnikov se pojavlja, kar je spoštan in izjavil Narodnega pomilovalnega komiteja, ki se glasi: "Pomilovalniške ure predsednika Hardinga bodo raspostavljeni v vseh mestih delce, da se tako opozori na predsednikovo objavo, ki jo je dal 19. julija, da pregleduje zapisnike 88 političnih jetnikov, načrtujejočih se bo v februarju v New Yorku." Prizavam, da je premog potreben za naše domove in industrije prihodnjo zimo, toda rečem vam, da je boljše, da trpimo mráz in pomanjkanje, kakor pa da bi bili rudarji pahnjeni v sušnost", je dalje dejal Gompers.

Pariz, N. J. — Gibanje za pomilovanje političnih jetnikov se pojavlja, kar je spoštan in izjavil Narodnega pomilovalnega komiteja, ki se glasi: "Pomilovalniške ure predsednika Hardinga bodo raspostavljeni v vseh mestih delce, da se tako opozori na predsednikovo objavo, ki jo je dal 19. julija, da pregleduje zapisnike 88 političnih jetnikov, načrtujejočih se bo v februarju v New Yorku." Prizavam, da je premog potreben za naše domove in industrije prihodnjo zimo, toda rečem vam, da je boljše, da trpimo mráz in pomanjkanje, kakor pa da bi bili rudarji pahnjeni v sušnost", je dalje dejal Gompers.

Pariz, N. J. — Gibanje za pomilovanje političnih jetnikov se pojavlja, kar je spoštan in izjavil Narodnega pomilovalnega komiteja, ki se glasi: "Pomilovalniške ure predsednika Hardinga bodo raspostavljeni v vseh mestih delce, da se tako opozori na predsednikovo objavo, ki jo je dal 19. julija, da pregleduje zapisnike 88 političnih jetnikov, načrtujejočih se bo v februarju v New Yorku." Prizavam, da je premog potreben za naše domove in industrije prihodnjo zimo, toda rečem vam, da je boljše, da trpimo mráz in pomanjkanje, kakor pa da bi bili rudarji pahnjeni v sušnost", je dalje dejal Gompers.

Pariz, N. J. — Gibanje za pomilovanje političnih jetnikov se pojavlja, kar je spoštan in izjavil Narodnega pomilovalnega komiteja, ki se glasi: "Pomilovalniške ure predsednika Hardinga bodo raspostavljeni v vseh mestih delce, da se tako opozori na predsednikovo objavo, ki jo je dal 19. julija, da pregleduje zapisnike 88 političnih jetnikov, načrtujejočih se bo v februarju v New Yorku." Prizavam, da je premog potreben za naše domove in industrije prihodnjo zimo, toda rečem vam, da je boljše, da trpimo mráz in pomanjkanje, kakor pa da bi bili rudarji pahnjeni v sušnost", je dalje dejal Gompers.

Pariz, N. J. — Gibanje za pomilovanje političnih jetnikov se pojavlja, kar je spoštan in izjavil Narodnega pomilovalnega komiteja, ki

Frank Heller:

Blagajna velikega vojvode.

Roman.

Iz svedčilne preložil F. J.—o.

(Dalje.)

Vojvoda je takoj poskočil, da pobere zavitek, ki ga je zagnal Joaquim na krov. Hitro ga je naselel. Bila je Joquinova kapa, v nagličici obvitá in povezana z motovom; hitro je odvili motov in našel v kapi kamen, okoli kamna pa napis moder papir.

Pogledal je ta papir, prebral na luči, ki je briela pri kajutu naslov in rekel:

"Paqueno, brzojavka za vas!"

"Brzojavka?... Visočanstvo?..." Stari finančni minister je šel predvidno po krovu, ki se je zibal pred močno in skrival odprieti brzojavko. Toda jadrenjača se je zibala vedno bolj in bolj, tudi pretemno je bilo, da bi mogel brati... veliki vojvoda ga je prijel za roko, odpri je vrata ki so vodila do stopnic v kajuto in mu pomagal, da se je počasi skobacal dol po stopnicah v kajuto. Potem se je spustil vanjo tudi sam.

Ko je stopil v oaki in zakajeni prostor, ki ga je osvetljevala s strope malta svetilka, zapazil je svojega finančnega ministra, ki je stal sredi kajute z odpriimi ustmi in skoro osteklenimi očmi, ki so iskale vojvodo... njegov pogled je bil strep in brezobrazen kakor pogled je bil mrtveca, njegove ustnice so drhtile... toda besede ni bilo preko njih... Vse potese na njegovem obrazu so se tresle. V rokah je držal odprto brzojavko, a roka mu je tako trepetala, da je modri papir šumel.

Prestrašen je skočil veliki vojvoda k Paquenu... v tem hipu se se zopet zamajale ustnice starega finančnega ministra, podal je s treščo roko vojvodi usodepolno brzojavko in jecjal:

"Na... na... naz... agent P. P. Pe... Pece. Perez iz Barcelone... Njegova korespondenčna hiša je naznačena zgoraj... levo... herite... vi... vi... visočanstvo..."

Nervozno je zagrabil vojvoda modri blanket in bral sledajoče vsebine.

Barcelona, 28. februar, 16. ura 10.

Finančnemu ministru Paquenu

Mahan, Minorka.

Z p. 90. Danes med deseto in

polenajsto uro dopoldne je kupljenih s coupon na neznan račun na bord v Parizu, Madridu in Rimu 88% celokupnega državnega dolga velike vojvodine Minorke. Kurz 42½. V prizadetih finančnih krogih vlada veliko razburjenje; dobil sem brzojavko, od Altensteina, Apelmann in Huelyasa, vso so razburjeni, zahtevajo pojasnila. Jutri poročam obvestila, ali je to vaše delo, aki ne posim pojasmila. Pričakujem navedi, kako stališče naj zavzemam napram coupu.

Perez, agent.

Veliki vojvoda je prebral brzojavko dvakrat, potem pa še enkrat, nato je povesil roko in molčal, da je opazoval seniorja Paquena.

"Paqueno... coup z našimi državnimi papirji... Paqueno, ali čujete, coup z našimi državnimi papirji... 80 odstotkov kupljenih na neznan način... Altenstein in kompanija telegrafično kolnejo... Preljubi sveti Urban..."

Jadrenjača se je zamajala tako močno, da je vrglo velikega vojvoda ob steno. Komaj se je vzel, da ni podrl starega Paquena, ki se je sedezel na klop in gledal svojega gospodarja s pogledom, ki je jasno dokazoval, da Paqueno nima niti pojma o vseh stvari. Don Ramon je opazoval nekaj časa svojega finančnega ministra, z obema rokama se je držal za mizo in klop, s njegove ustnice se šepetal:

"Pomagaj mi, sveti Urban in Majorke! Borzianski coup s pačirji velike vojvodine Minorke sedaj razumem... revolucija je pred vratimi..."

Konec prvega dela.

II. DEL.

KRALJI V IZGNANSTVU.

I. POGLAVJE,

ki uvede čitalca v kabinet velikega finančnika, kjer se sreča z dveoma starima znanstvencema.

"Kaj je novega, gospod Crofton?"

"Star gospod bi rad govoril s vami, sir."

"Kakšen gospod? Ali vam nidi svoje posetnice? Saj vendar veste, Crofton, koliko deli imam."

"Ne poznam ga! Star, sivovala gospod je, rekel mi je, naj ga prijavim takole: Sutherland Avenue 20, sir."

"Sutherland Avenue 26, sir. Rekel je: povejte gospodu samo

to, zadostuje. Ako pa bi slušajoči to ne zadostovalo, dostavite še: 15,000 preferenčnih akcij Digma družbe."

Gospod Crofton se je te sami čudil, ko je na tako čuden način prijavil neznanega obiskovalca, toda veliko bolj se je čudil utis, ki so ga naredile njegove besede na njega gospodarja. Mr. Ernest Isaacs, bankir, 27 Lombard Street City of London, je bil upokojen kot človek z ne posebno veselim temperamentom, posebno, ko so se pojavile ne horši slabe tendenze; ko pa je slišal besede, ki jih je spravljoral raznokar Crofton, (katerih pa tudi sam Crofton ni razumel) se je naslonil v svoj naslonjač in se začel iz vesga arca in na vse usta smejeti. Gospod Crofton je bil star 55 let, resen, in uglajen presbiterijanc, je gledal začuden svojega gospodarja in nejevoljno odmajeval z glavo; čudno se mu je zdalo, kako je mogoče, da se gospod Isaacs smejte njegovim besedam. Moral je sicer priznati, da so besede, ki jih je prijavil gospod, nesazljive, vendar si ni mogel razlagati, da jih je gospod Isaacs sprejel na tako čuden način.

"Ali naj ga pustim vreči veni?" je vprašal Crofton popolnoma mirno, ker je pričakoval, da se bo mogel mačevati nad neznancem, ki ga je tako osemelil pred gospodarjem.

"Napoditi? Ne, za vraka ne, pustite ga takoj k meni, Crofton. Važne kupčije imava. Dovolil si je z mano samo malo žalo."

Izraz gospoda Croftona je postal še nevoljniji, ko je videl, da je Isaacs pokvaril njegov mačevalni načrt. Poklonil se je ter odšel, a čez par trenutkov je odpravil dvojno obložena vrata pred starim, belobradim gospodom z ljetimi načenik, običenim v žaket, ki ni bil ravno najnoviji, in v krišaste hlače. Njegov korak je bil počasen, njegova postava uklonjena, kot da nosi težave in bolesti vsega sveta na svojih plečih, izra načenikov so gledale njegove oči tako trudno in žalostno, kot da so videle grehe vseh peterih kontinentov.

Komaj je Crofton zapri vrata, sesedel se je starec z globokim razdihom v naslonjač, Isaacs pa, ki je pozdravil njegov prihod z nečim simehom, je vstal in mu krepljal strelco roko.

"Nedosegljivi ste, gospod profesor, Noben vrag bi vse ne spoznal v ti maski. Cesti vrednejši ste ko sam oče Abramam."

(Dalje prihodnjih.)

II. DEL.

KRALJI V IZGNANSTVU.

I. POGLAVJE,

ki uvede čitalca v kabinet velikega finančnika, kjer se sreča z dveoma starima znanstvencema.

"Kaj je novega, gospod Crofton?"

"Star gospod bi rad govoril s vami, sir."

"Kakšen gospod? Ali vam nidi svoje posetnice? Saj vendar veste, Crofton, koliko deli imam."

"Ne poznam ga! Star, sivovala gospod je, rekel mi je, naj ga prijavim takole: Sutherland Avenue 20, sir."

"Sutherland Avenue 26, sir. Rekel je: povejte gospodu samo

Usodni škornji.

A. K.

(Dalje.)

Bila je to žilava, kočena starika. Veliko plateneno ruto na glavi je imela pod vratom trdno zavezano. Njen obraz je bil naguban in zagoren. Dolg, nekolikojlikujast, košček in zadnjem delom udari ob nekaj trdega.

Oprijema se in tipije z rokami, kaj bi neki bilo. Debelo je otipal. Zdi se mu, da je letel ravno proti teplki. Ne čuti udarca vsled tepljenja ob deblo in tudi za koš na hrbitu je pozabil. Opreno se prične ozirati. Na eno oko še meži, le drugo si upa čisto malo odpreti. Na tleh ni nič nevarnega, samo strjen in pohojen sneg leži pod njim. Prav počasi si upa pogledati malo višje, se vedno samo z enim, napol optrim očesom. Tedaj pa mu prične širiti oko, tudi na drugo že gleda, lice se jasni, sreča in zadovoljnost sta mu čitati z obrazu.

Tudi nji bi človek štel približno toliko let kakor Žvan, ki še vedno stoji na mestu kakor pribit in ve, da se je moral zgoditi nekaj nenavadnega. Ni mu prav, da Urša toliko časa ne more priti k sebi, da bi se ji razvezal jezik.

"Ali so vojaki kaj hudega storili; slišal sem, da ste jih dobili cei škron.

"Pa res še nicesar ne veš? Nove postave so pa res hude: na vse zgodaj, ko so ga pripeljali z Davč in brk, ko je vstal kapitan, so se nekaj pogovarjali med seboj, kapitan je prebral neke papirje, potem so ga pa obesili. Kar na vrhu so ga, še mislite ne smem!"

"Ze Krščevi voljo, koga so pa obesili? Kaj poveš?"

Na sredini klance stojita, Urša topča se v solzah, Žvan pa strmi v strahu vsled nečesar padanja, vstaja in se blifa z rokami proti vabiljivim škornjem. Iz njegovih ust ni izleti besede, le umetljaj zadovoljnosti mu igra na lreh. Približa se škornjem kakor v omotici in boži, njihovi gladiči goljenice, sprva nizje dolgi potem pa višje.

Nehadoma se zgane, roke mu obstanejo pa vrhu škornja, občavljajo se potem pa potipa višje.

Zadovoljnost in sreča sta nenadoma izginila z obrazu, nadomestila pa negovost. Ozre se višje; strah in groza: v zraku pred njim visi občen kačorski hlapec, obut v škornje, o katerih je Žvan že misil, da so njegovi. Strese ga po vsem životu, glas strahu in trepetu se mu izvije iz ust, nato pa zdirja z vso naglico proti hiši.

Ko je prišel Žvan ali kak drug popotnik na Kurjeve, to precej občirno, samotno kmetijo so bili navadno takoj v krog njega in zvesto poslušali, kaj pove novega. Gospodar je prinesel polič tepljence, gospodinja pa hlebec na miso. Deklam in hlapec se sicer ne spodobi, da bi spravljali čas s nujem, posebno ne, ko govorita z njim gospodar, ali gospodinja. Otreco se vedno umikali pred doblim tuječem in se čele upali bolj približati, ko je bil nekaj časa v gostih, tedaj pa so ga obkrožili ob vseh strani in mu med govorjenjem, da bo itak kmalu vrnili.

Ubogal je in naprej v klance.

Urša je urnejšega in govorjajočega koraka, Žvan pa stopica

zadaj z nepravljivimi škornji in palico, da jo komaj dohaja. Govorjenja med potjo jima ne zmanjka. Žvan itak vedno ve kako mnogo povedati in Uršin jezik teče kakor namazan. Morda bi ne govorila topot toliko radi strašnega dogodka, toda Žvan neprestano sili vanjo, da mu vse do pičice razloži, kako je bilo. Za njega je vse velike važnosti, da bo vedel potočati radovednečem po farah vse podrobnosti.

* * *

Pispela sta na vrhu klance, kjer zavije kolovoz med njivami proti kurjevički kmetiji. Urša nikakor ne mara iti po kolovozu, ker bi morala tam preko mimo kozolcem in nesrečne teplke, zato jo krene nad njivo in obronkom kar po gazu, koder je šla prej v milin grede.

Žvan stopa za njo. Ni ga treba siliti za ta ovinek, saj tudi sam je vse v strahu in ne upa se pogledati niti proti oni strani, kjer raste visoka teplka.

Priljubljeni francoski vojaki, veliki bradiči može s surovim in oblastnim obnašanjem. Z njimi so

košem in zadnjem delom udari ob nekaj trdega.

Oprijema se in tipije z rokami, kaj bi neki bilo. Debelo je otipal. Zdi se mu, da je letel ravno proti teplki. Ne čuti udarca vsled tepljenja ob deblo in tudi za koš na hrbitu je pozabil. Opreno se prične ozirati. Na eno oko še meži, le drugo si upa čisto malo odpreti. Na tleh ni nič nevarnega, samo strjen in pohojen sneg leži pod njim. Prav počasi si upa pogledati malo višje, se vedno samo z enim, napol optrim očesom. Tedaj pa mu prične širiti oko, tudi na drugo že gleda, lice se jasni, sreča in zadovoljnost sta mu čitati z obrazu.

Ali je to mogoče: kolikokrat je to sanjal o njih, želel si jih vse svoje din in sedaj so tu pred njim. V zraku pred njim vejejo visoki nadkolenški, močni, čisto novi in dobrino kovan škornji iz domačega življenja. Kolikokrat si jih je začel zelo boli, da bi se jih razvezal jezik.

"Ali so vojaki kaj hudega storili; slišal sem, da ste jih dobili cei škron."

"Pa res še nicesar ne veš? Nove postave so pa res hude: na vse zgodaj, ko so ga pripeljali z Davč in brk, ko je vstal kapitan, so se nekaj pogovarjali med seboj, kapitan je prebral neke papirje, potem so ga pa obesili. Kar na vrhu so ga, še mislite ne smem!"

"Ze Krščevi voljo, koga so pa obesili? Kaj poveš?"

Na sredini klance stojita, Urša topča se v solzah, Žvan pa strmi v strahu vsled nečesar padanja, vstaja in se blifa z rokami proti vabiljivim škornjem. Iz njegovih ust ni izleti besede, le umetljaj zadovoljnosti mu igra na lreh. Približa se škornjem kakor v omotici in boži, njihovi gladiči goljenice, sprva nizje dolgi potem pa višje.

Nehadoma se zgane, roke mu obstanejo pa vrhu škornja, občavljajo se potem pa potipa višje.

Zadovoljnost in sreča sta nenadoma izginila z obrazu, nadomestila pa negovost. Ozre se višje; strah in groza: v zraku pred njim visi občen kačorski hlapec, obut v škornje, o katerih je Žvan že misil, da so njegovi. Strese ga po vsem životu, glas strahu in trepetu se mu izvije iz ust, nato pa zdirja z vso naglico proti hiši.

* * *

Ko je prišel Žvan ali kak drug popotnik na Kurjeve, to precej občirno, samotno kmetijo so bili navadno takoj v krog njega in zvesto poslušali, kaj pove novega. Gospodar je prinesel polič tepljence, gospodinja pa hlebec na miso. Deklam in hlapec se sicer ne spodobi, da bi spravljali čas s nujem, posebno ne, ko govorita z njim gospodar, ali gospodinja. Otreco se vedno umikali pred doblim tuječem in se čele upali bolj približati, ko je bil nekaj časa v gostih, tedaj pa so ga obkrožili ob vseh strani in mu med govorjenjem, da bo itak kmalu vrnili.

Priljubljeni francoski vojaki, veliki bradiči, moče s surovim in oblastnim obnašanjem. Z njimi so

bili kapitan in dva sarženta. Polovici čete je kapitan ukazal na pralac pri Tuškovem griču, med Gorisko in Kranjsko, sandvicas vojaki pa je ostal na Kurjevcih.